

УДК 378:70]:37.091.322.7

Наталія Кондратенко

ORCID iD: orcid.org/0000-0002-2769-7413

викладач кафедри української мови
Київського університету імені Бориса Грінченка
вул. Тимошенка, 13-Б, 04212, м. Київ, Україна
n.kondratenko@kubg.edu.ua

РОЛЬ КОНСПЕКТУВАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ

У статті визначено лінгводидактичний потенціал конспектування у професійній підготовці майбутніх журналістів. На основі аналізу спеціальної літератури уточнено поняття «конспектування», що в статті потлумачено як письмовий процес перероблення сприйнятого (на слух або зорово) тексту або його подальшої фіксації задля майбутнього відновлення отриманої інформації; окреслено етапи конспектування. акцентовано на тому, що конспектування розвиває логічне мислення, удосконалює культуру мовлення, закріплює в пам'яті прочитане й почуте.

З'ясовано, що оволодіння вміннями й навичками конспектування необхідно студентам для занять самоосвітою, сформовані вміння сприймати й відтворювати текст є професійно значущими для журналістів. Визначено, що провідною умовою стійкого формування навичок і вмінь з конспектування (як інструменту навчання) є сформованість у студентів аудіативних та читацьких умінь, систематичне залучення майбутніх журналістів до процесу повсякденного оволодіння програмним матеріалом; важливим критерієм якості конспектування є ефективність використання конспектів для вирішення навчальних завдань. Акцентовано, що мовне та смислове згортання відбувається разом з графічним скороченням вихідного тексту в записах, комплексна алгоритмізація яких підвищує раціональність і цілеспрямованість в оволодінні конспективною системою запису. Результатом процесу конспектування є складений студентом конспект.

Проаналізовано розроблені лінгводидактами класифікації вправ, що спряють формуванню в студентів умінь конспектувати, наведено для прикладу вправи, спрямовані на вдосконалення вмінь конспектувати. Зазначено, що подібні вправи необхідно застосовувати не епізодично, а в певній системі.

Ключові слова: конспект, конспектування, система вправ, майбутні журналісти.

В статтє определен лингводидактичний потенциал конспектирования в профессиональной подготовке будущих журналистов. На основе анализа

специальной литературы уточнено понятие «конспектирование», которое в статье определено как письменный процесс переработки воспринятого (на слух или зрительно) текста или его дальнейшей фиксации для будущего восстановления полученной информации; обозначены этапы конспектирования. акцентировано на том, что конспектирование развивает логическое мышление, совершенствует культуру речи, закрепляет в памяти прочитанное и услышанное.

Установлено, что овладение умениями и навыками конспектирования необходимо студентам для занятий самообразованием, сформированные умения воспринимать и воспроизводить текст является профессионально значимыми для журналистов. Определено, что ведущим условием устойчивого формирования навыков и умений конспектирования (как инструмента обучения) является сформированность у студентов аудиативных и читательских умений, систематическое привлечение будущих журналистов к процессу повседневного овладения программным материалом; важным критерием качества конспектирования является эффективность использования конспектов для решения учебных задач. Акцентировано, что языковое и смысловое свертывание происходит вместе с графическим сокращением исходного текста в записях, комплексная алгоритмизация которых повышает рациональность и целеустремленность в овладении конспективной системой записи. Результатом процесса конспектирования является составленный студентом конспект.

Проанализированы разработанные лингводидактами классификации упражнений, направленные на формирование у студентов умений конспектировать, приведены в качестве примера упражнения, направленные на совершенствование умений конспектировать. Отмечено, что подобные упражнения необходимо применять не эпизодически, а в определенной системе.

Ключевые слова: конспект, конспектирование, система упражнений, будущие журналисты.

In the article the linguistic-and-didactic potential of taking notes in professional training of future journalists is stipulated. On the basis of the analysis of specialized sources the concept «taking notes» is specified, in the article it is construed as a written process of transforming a perceived (aurally or visually) text or its subsequent fixation for further reconstruction of the information received; the stages of taking notes are determined. It is stressed that taking notes enables development of logical thinking, improves speech culture and consolidates the information read and heard in memory.

It is established, that mastering the skills of taking notes is essential for students as far as their self-education concerns, moreover, the formed skills of perceiving and reproducing a text are professionally significant for journalists. It is defined that the principal requirement for consistent formation of the skills of taking notes (as an acquisition instrument) is the level of development of

students' auditive and reading skills; systematic engagement of future journalists to the process of everyday acquisition of the scope of a program is crucial; an important criterion of the quality of taking notes is deemed to be the efficiency of using the notes taken to achieve academic target. It is stressed, that linguistic and semantic reduction takes place simultaneously with the graphic shortening of an incoming text in the resulted notes; their complex algorithmization enhances expedience and purposefulness of mastering the note taking system. The result of the process of taking notes is deemed to be an outline completed by a student. The communicative competence of the future journalist is disclosed as a set of knowledge of students about effective communication, as well as a set of professionally significant skills necessary for prompt and adequate perception of other speech behavior programs and the mobile construction of their own communication strategies, adequate goals, spheres, genres and situations of communication.

Construed by linguodidacts classifications of exercises enabling formation of skills of taking notes is analyzed and examples of exercises aiming at development the skills of taking notes are provided. It is stated, that the like exercises should be implemented in line with a definite system, not sporadically.

Key words: *outline, taking notes, a system of exercises, future journalists.*

Уміння добре висловлюватися потрібне кожній людині незалежно від її професійної діяльності, оскільки володіння словом дає змогу поділитися знаннями і враженнями, довести свої переконання, уникнути непорозумінь. Якщо для представників багатьох професій сформовані вміння сприймати й відтворювати текст важливі, то журналіст без цих умінь є некомпетентним і неконкурентоздатним, що стимулювало появу прикладних досліджень.

Це безпосередньо праці О. Біляєва, Н. Голуб, О. Горошкіної, О. Караман, С. Карамана, В. Мельничайка, М. Пентиліук, О. Семенов, Л. Скуратівського, Г. Шелехової, О. Шуневич та, ін., у яких обґрунтовано необхідність і окреслено шляхи вироблення в учнів і студентів умінь конспектувати, володіння якими дає змогу суб'єкту навчання краще сприймати, розуміти й запам'ятовувати прочитане.

Ретроспективний аналіз визначеної проблеми переконав, що науковці вивчали найпоширеніші способи згортання інформації, їх доцільність у конспекті, розглядали стилі оформлення конспекту, способи розміщення інформації. Проте в лінгводидактиці й донині поза увагою дослідників залишається проблема формування комунікативної компетентності майбутнього журналіста, складниками якої є вміння слухати, сприймати, аналізувати, продукувати монологи, діалоги, полілоги дискусійного характеру, проблема пошуку ефективних шляхів навчання студентів конспектування, конспектувати тощо. Саме тому студенти відчують утруднення під час продукування спонтанних текстів на професійну тематику, розроблення матеріалів для дискусійного обговорення у

віртуальному журналістському середовищі, створення мовного портрета сучасного журналіста.

Розвиток уміння конспектувати тексти є однією з проблем формування мовленнєвої компетентності учнів, яку досліджували П. Білоусенко, І. Гудзик, Н. Дика, Т. Ладиженська, Л. Мацько, В. Мельничайко, Ю. Романенко та ін. Лінгводидактичні засади проблеми формування вмінь конспектувати вмотивували А. Бабайлова, А. Коваль, О. Парсяк, М. Пентилюк, О. Семенов, Т. Симоненко та ін. Проте у масовій підготовці майбутніх журналістів простежуються стереотипи, що склалися у навчанні курсу української мови в професійному спілкуванні – тяжіння до теорії, пов'язаної з опрацюванням мовних норм, особливостей мовного оформлення текстів офіційно-ділового стилю; епізодичне використання професійно спрямованих комунікативних вправ і завдань.

Мета статті – визначити лінгводидактичний потенціал конспектування у професійній підготовці майбутніх журналістів,

Зупинимося детальніше на особливостях формування вмінь конспектувати текст. Останнім часом роль конспектування значно зросла у зв'язку зі збільшенням обсягів інформації в сучасному суспільстві, викликами часу до фахівця загалом і журналіста зокрема, який повинен добре знати не лише мову, а й характеристики медійного контенту, бути обізнаним в межах своєї тематичної спеціалізації (політика, економіка, спорт тощо), урахувати особливості контингенту, для якого він працює. Це зумовлює необхідність систематичного опрацювання різноманітних джерел, передбачає вдосконалення вмінь конспектувати.

Беззаперечним є те, що конспектування розвиває логічне мислення, удосконалює культуру мовлення, закріплює в пам'яті прочитане й почуте. Оволодіння навичками конспектування необхідно для занять самоосвітою.

Результатом процесу конспектування є складений студентом конспект, процес роботи над яким – копітка заняття. Уміння працювати з текстом завжди буде необхідним і актуальним, оскільки «сприймаючи текст як єдність, що складається з певних елементів, між якими існують різноманітні смислові та структурні зв'язки і відношення, можна повністю усвідомити зміст і призначення будь-якого тексту, насамперед наукового, науково-навчального, що становить основу пізнавальної (когнітивної) діяльності студента» (Пентилюк М., 2011, с. 174).

Як свідчить аналіз наукової літератури, учені по-різному тлумачать дефініцію «конспектування»: як форму запису тексту, процес перероблення тексту, мовленнєво-комунікативне вміння. О. Семенов зазначає, що конспектування – універсальна форма запису первинного тексту, що допомагає відпрацювати вміння лаконічно і чітко викласти зміст власними словами, за потреби швидко його відновити, доповнити, аргументувати, а також відшліфувати вміння точно мислити і говорити, вибирати лаконічну форму, обдумувати прочитаний матеріал (Семенов О., 2010, с. 3).

Автори посібника «Учіться висловлюватися» розглядають конспектування як «процес розумової переробки й письмової фіксації сприйнятого слухом або зорово тексту; процес, результатом якого є запис, що дозволяє її авторові негайно або через деякий термін з необхідною повнотою відновити отриману інформацію» (Білоусенко П., Арешенков Ю., 1990, с. 86).

О. Шуневич потрактовує конспектування як мовленнєво-комунікативне загальнонавчальне вміння, в основі якого лежить рецептивно-продуктивний, аналітико-синтетичний процес мислительної переробки й письмової фіксації тексту, результатом якого є стислий зв'язний логічний виклад основних положень та істотних деталей – конспект, який дає змогу через певний час, урахувавши мету мовленнєвої ситуації, відновити здобуту інформацію (Шуневич О., 2009, с. 6).

Аналіз і синтез визначень свідчить, що конспектування – це складний процес, що має кілька взаємопов'язаних і взаємозумовлених етапів. Для того, щоб розробити ефективну методику навчання конспектування, потрібно уточнити вихідні положення. Під конспектуванням розуміємо письмовий процес перероблення сприйнятого (на слух або зорово) тексту або його подальшої фіксації задля майбутнього відновлення отриманої інформації.

У науковій літературі виділені такі етапи конспектування: прийом інформації (сприйняття друкованого тексту здійснюється зоровим аналізатором, який дає змогу розпізнати друкований текст на рівні смислових відрізків; аудіювання відбувається за мінімальними смисловими сегментами мовлення мовця); відбір інформації (читач, відкидаючи зайву інформацію, продовжує аудіювання або читання до того часу, поки не одержить інформацію, потрібну для фіксації; інформація, відібрана для фіксації, піддається вторинній обробці за ознакою її новизни, важливості залежно від мети сприйняття тексту); переформулювання (оброблення інформації, отриманої в результаті відбору з метою підготовки її до наступної фіксації, наслідком перероблення інформації стає зменшення її обсягу за рахунок виключення в першоджерелі повторів, подробиць тощо, або шляхом узагальнення цілого ряду однорідних актів) й фіксація (залежить від швидкості написання).

Формуючи вміння студентів конспектувати, доцільно враховувати, що будь-який текст або усне повідомлення має головну інформацію (визначення понять, формулювання законів, цитати, теоретичні принципи тощо); другорядну (теоретична аргументація, фактичні обґрунтування, опис методів та процедур, характеристика окремих явищ, факти, приклади, деталі тощо); допоміжну (методичні поради, питання для самоперевірки, нагадування про вивчене раніше).

Варто нагадати студентам, що головну інформацію слід записувати повністю, без скорочень, другорядну – переробляти, узагальнити та скоротити (у вигляді схем, тез, висновків, результатів).

Загалом провідною умовою стійкого формування навичок і вмінь з конспектування (як інструменту навчання) є сформованість у студента аудіативних та читацьких умінь, його систематичне залучення до процесу повсякденного оволодіння програмним матеріалом; важливим критерієм якості конспектування є ефективність використання конспектів для вирішення навчальних завдань.

Погоджуємося з думкою О. Семенов, яка вважає, що не варто конспектувати під час першого прочитання тексту, доцільніше спочатку одержати загальне уявлення про твір загалом. Після цього (під час повторного читання) конспектувати, головну увагу звертаючи на ключові слова, так звані інформаційно-сміслові центри (Семенов О., 2010, с. 111). Однак матеріал лекції ніхто не повторює кількаразово (крім ключових понять, визначень, які викладач може повторити кілька разів або виділити голосом, або показати за допомогою графічних чи мультимедійних засобів). Викладачі пропонують студентам текстові варіанти лекцій чи мультимедійні презентації до них. Необхідно враховувати способи ознайомлення студентів з лекційними матеріалами (якщо це відбулося до лекції, то під час лекції відбувається обговорення важливих питань, іноді в режимі запитання-відповідь, що вимагає сформованості відповідних прийомів фіксації матеріалу); якщо ж студенти не ознайомлені з лекційними матеріалами, то потрібно шукати інші шляхи ефективного конспектування.

Для конспектування науковці (І. Клименко, О. Семенов, С. Шевчук та ін.) радять використовувати різні способи викладу матеріалу:

- опис застосовують, коли необхідно описати певне явище або процес;
- розповідь – для хронологічного викладення фактів або нової інформації;
- міркування передбачає залучення до конспекту власних роздумів з питань, що розглядаються.

Особливу увагу варто приділяти структуруванню обробленого матеріалу, побудові логічних схем, які ілюструють набуті дослідником знання. Такий конспект є основою для підготовки наукової доповіді, написання статей тощо. Конспективна система запису становить сукупність елементів графічного, мовного та смислового згортання інформації, а також комплекс навчальних технологій, що забезпечують оволодіння цими елементами.

У наукових студіях переконливо доведено, що мовне та смислове згортання відбувається разом з графічним скороченням вихідного тексту в записах, комплексна алгоритмізація яких підвищує раціональність і цілеспрямованість в оволодінні конспективною системою запису.

Шляхи вдосконалення навичок конспектування як засобу побудови ефективної комунікації передбачають застосування системи вправ і завдань. Ми проаналізували пропонувані лінгводидактами класифікації вправ і вважаємо найбільш методично виваженою класифікацію, запропоновану

Т. Симоненко. Зокрема, науковець пропонує вправи, які повною мірою спрямовані на формування професійно-комунікативних умінь конспектувати інформацію, і насамперед ту, що пропонується в навчальному тексті як одному з основних засобів дидактичної комунікації та взаємодії:

– вправи та завдання, спрямовані на розвиток умінь знаходити в тексті слова-інформеми, речення-інформеми: *знайдіть та підкресліть у тестові слова-інформеми, речення-інформеми, усно обґрунтуйте свій вибір; прочитайте текст, випишіть ті слова, які, на Вашу думку, є ключовими в тексті; підкресліть «основні» слова в кожному абзаці тексту; трансформуйте речення-інформему так, щоб, використовуючи слова-синоніми до ключових слів, зберегти зміст первинного тексту;*

– вправи та завдання, що формують навички аналізу структури тексту, уміння визначати головну інформацію: *визначте опорні слова в реченнях-інформемах кожного абзацу тексту; трансформуйте речення-інформему, зберігаючи зміст; запишіть декілька ключових фраз до абзаців тексту; спробуйте вголос зачитати записи в цілому вже законспектованого тексту; перекажіть текст; працюйте над попереднім складанням плану до тексту;*

– вправи та завдання, що сприяють удосконаленню навичок згортання інформації: *визначте основні частини тексту; доберіть заголовки до кожної частини тексту, яку Ви визначили; перевірте, чи є у заголовку слова-інформеми (опорні, ключові слова); попрацюйте над складанням плану до тексту загалом; запишіть повідомлення; спробуйте опрацювати повідомлення вдруге, підготуйтеся до виголошення його в аудиторії;*

– креативні вправи (формують уміння висловлювати власну думку, критично ставитися до прочитаного): *запишіть декілька речень, які вказують на те, що Ви погоджуєтесь з автором у його висновках; спробуйте посперечатися з автором, якщо Ваша власна думка з певного питання не збігається із запропонованою; складіть конспект за допомогою прийомів швидкого запису; поставте декілька запитань за текстом тощо* (Симоненко Т., 2006, с. 259–260).

Найбільші труднощі, які відчувають студенти під час підготовки конспекту, пов'язані з особливостями скорочення слів. Задля подолання цього методисти радять використовувати таку вправу:

Прочитайте текст. Сформулюйте правила скорочення слів. Законспектуйте одну зі статей з літератури, використовуючи складені поради.

Основне уміння, яке треба розвивати для написання конспекту, – вміння скорочувати слова так, щоб через деякий час можна було відновити скорочений запис у пам'яті. Для низки слів в українській мові існують загальноприйняті скорочення: ін. – інші, вид-во – видавництво, зб. – збірник, проф. – професор, доц. – доцент, рр. – роки, осн. – основний, г. ч. – головним чином, та ін. – та інші, с. – сторінка, див. – дивись, н-д. – наприклад, т. ч. – таким чином.

За державним стандартом відтинання кінцевої частини слова повинно:

- сприяти легкому поновленню цілого слова: модальн. (модальний), когніт. (когнітивний), аферентн. (аферентний);
- закінчуватися тільки на приголосний: перцептивн, а не перцепти, якщо немає потреби відновити потім слово як частину мови;
- закінчувати скорочення на останньому приголосному, якщо приголосних у кінці декілька: інтерактивн, а не інтерактив;
- відтинати (за наявності подвійних приголосних) – один з них: гетерохрон. (гетерохронність);
- власні назви не скорочуються (З посібника).

Аналіз шкільних програм і підручників для старших класів свідчить, що студенти знайомі з правилами конспектування, тезування, у підручниках розміщено відповідні вправи. Нам видається, що на першому курсі варто використовувати для формування умінь конспектувати вправи і завдання на зразок:

1. Прочитайте текст. Порівняйте викладену в тексті інформацію про тези й конспект з уже відомою вам. Узагальніть інформацію про тези й конспект як способи запису інформації.

Тезами називають стисло сформульовані основні положення тексту, що вбирають суть висловленого.

Записуючи тези, ви повинні зазначити, що саме говорить автор з приводу того чи іншого питання. Причому тут теж необхідно відрізнити головне від другорядного, а саме: відділити важливі деталі від зайвих подробиць. Ця робота залежить як від логіки авторського викладу, так і від тієї конкретної мети, яку ви собі ставите, приступаючи до опрацювання книги.

Під час тезування текст зазнає різних мовних деформацій. Більше того, інколи нам треба змістити смислові акценти, виділити те, що є головним саме для нас. Однак ніколи не можна міняти форму вираження, допускаючи зміну, викривлення смислу висловленої автором думки.

А що ж є в конспектах такого, чого немає в інших формах запису? Якщо обмежитися однією фразою, то відповідь буде така: у конспекті ми маємо можливість не лише занотовувати прочитане й почуте, але й виражати наше ставлення до нього, записувати власні думки.

Конспект, як правило, ведеться в окремому зошиті. На першій сторінці ви обов'язково повинні записати паспортні дані книги, над якою працюєте.

Матеріал конспекту доречно записувати на одній правій сторінці зошита. Ліва сторінка слугуватиме для запису власних думок, коментарів, уточнень, які можуть з'явитися уже після запису конспекту.

Уміння правильно вести конспект, правильно його оформити має неабияке значення. Наприклад, скорочення. По-перше, скорочувати можна ті слова, які однозначно встановлюються за конспектом. Це насамперед часто вживані слова або терміни, які повторюються в тексті. Для ряду слів існують загальноприйняті скорочення.

Мало вміти правильно переробити інформацію, не менш важливо правильно її зафіксувати, записати в найбільш раціональній формі (З посібника «Учіться висловлюватись»).

1. 1. *Складіть план тексту. Поміркуйте, з чого варто починати під час складання конспекту: зі складання плану, написання тез чи тематичних виписок?*

2. *Яка інформація виключається зі змісту абзаців під час складання тез тексту (деталізація основної інформації, приклади, пояснення, авторські відступи, посилання, цитати тощо)?*

Отже, зберігається наступність між школою і вишем у формуванні вмінь конспектувати. Згодом завдання варто ускладнювати, пропонуючи студентам не просто законспектувати матеріал, а обов'язково застосовувати певну систему підкреслень, скорочень, умовних позначень, або записати тексти так, щоб зміст їх був незмінним, а кількість слів скоротилася, наприклад: *Будь-яка діяльність відбувається більш ефективно й має якісні наслідки, якщо особистість має сильні, глибокі, яскраві мотиви, що викликають бажання діяти активно, з повною віддачею сил, долаючи неминучі перешкоди, несприятливі умови та інші обставини, наполегливо просуваючися до мети. – Позитивні мотиви поліпшують наслідки діяльності.* Важливо, щоб подібні вправи застосовували не епізодично, а в певній системі, розроблення якої й стане перспективою для наших подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Пентилюк М. І. Роль лінгвістики тексту у фаховій підготовці майбутнього вчителя-філолога: психолінгвістичний і культуромовний аспекти / М. І. Пентилюк // Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : [збірник статей]. – К. : Ленвіт, 2011. – С. 174–183.

2. Семенов О. Читання і компресія наукового тексту у професійній діяльності педагогічних працівників [Електронний ресурс] / О. Семенов // Вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія «Педагогіка». – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdpu/texts/2010_4/14_04.pdf.

3. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: Монографія / Т. В. Симоненко. – Черкаси : Вид. Вовчок О. Ю., 2006. – 328 с.

4. Українська мова: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням укр. мовою. Рівень стандарту / [М. І. Пентилюк, О. М. Горошкіна, Л. О. Попова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. М. І. Пентилюк]. – К. : Освіта, 2011. – 208 с.

5. Учіться висловлюватися / [П. І. Білоусенко, Ю. О. Арешенков та ін. ; ред. Л. В. Молодова]. – К. : Рад. шк., 1990. – 126 с.

6. Шуневич О. М. Формування у старшокласників умінь конспектувати навчальні тексти на уроках рідної мови: : автореф. дис. на

здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і практика навчання (українська мова)» / О. М. Шуневич. – К., 2009. – 21 с.

7. Як раціонально конспектувати лекцію? [Електронний ресурс] // Вісник дидактичної майстерні. – № 6 (6). – 2013 р. – Режим доступу : http://pi.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/idpмо/Kaf_Poch_Osvita_Gum/НаВ4аJIHa/vis_6_2013.pdf

References

1. Pentyliuk M. I. The role of linguistics of texts in professional preparation of future language teachers: psycholinguistic and cultural-and-language aspects / M. I. Pentyliuk // Topical issues of modern linguodidactics : [collection of articles]. – K.: Lenvit, 2011. – p. 174–183.

2. Semenog O. Reading and compression of scientific texts in professional activities of teachers [Electronic resource] / O. Semenog // Bulletin of Melitopol State Pedagogical University. Issue «Pedagogika». – Access mode: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdpu/texts/2010_4/14_04.pdf.

3. Symonenko T. V. Theory and practice of forming professional language-and-communication competence of students of language departments: Monograph / T. V. Symonenko. – Cherkasy : Publ. House Vovchok O. Yu., 2006. – 328 p.

4. The Ukrainian language: textbook for 11th form of secondary educational establishments with the Ukr. language of teaching. Standard level / M. I. Pentyliuk, O. M. Horoshkina, L. O. Popova ; ed. by Dr. of Ped. Sc., prof. M. I. Pentyliuk. – K. : Osvita, 2011. – 208 p.

5. Learn to express yourself / [P. I. Bilousenko, Yu. O. Areshenkov et al. ; ed. L. V. Molodova]. – K. : Rad. sch., 1990. – 126 p.

6. Shunevych O. Forming senior students' skills of taking notes of academic texts at the lessons of the native language: author's abstract of the thesis for a candidate degree in pedagogical sciences, specialty 13.00.02 «Theory and Methods of Teaching (the Ukrainian language)» / O. M. Shunevych. – K., 2009. – 21 p.

7. How to take notes of a lecture efficiently? [Electronic resource] // Bulletin of a didactic workshop. – No 6 (6). – 2013. – Access mode: http://pi.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/idpмо/Kaf_Poch_Osvita_Gum/НаВ4аJIHa/vis_6_2013.pdf.

*Статтю рекомендовано до друку
доктором педагогічних наук, професором,
завідувачем кафедри української мови та методики навчання
Київського університету імені Бориса Грінченка
Карманом Станіславом Олександровичем*

Стаття надійшла до редакції 15 листопада 2017 року

Наталья Кондратенко

преподаватель кафедры украинского языка
Киевского университета имени Бориса Гринченка
ул. Тимошенка, 13-Б, 04212, г. Київ, Украина
n.kondratenko@kubg.edu.ua

**РОЛЬ КОНСПЕКТИРОВАНИЯ
В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПІДГОТОВКЕ
БУДУЩИХ ЖУРНАЛИСТОВ**

Natalia Kondratenko

teacher of the Ukrainian language department
Kyiv University named after Boris Grinchenko
Timoshenka str., 13-B, 04212, Kyiv, Ukraine
n.kondratenko@kubg.edu.ua

**THE ROLE OF CONSERVATION
IN THE PROFESSIONAL TRAINING
OF FUTURE JOURNALISTS**